

**Utkast til høringsvar fra Den norske kirke
Til Faith and Order-dokument nr. 214, Geneve, KV 2013
«Kirken – på vei mot en felles visjon»**

KM 16.1/16

Innledning

Den norske kirke (Dnk) ønsker å uttrykke en stor takk for Faith and Order-dokumentet «Kirken – mot en felles visjon» (heretter kalt «Kirken») og for invitasjonen til å gi vår respons på dokumentet. Kirkemøtet (KM) anser dokumentet for å være en viktig «konvergenstekst» i den ekklesiologiske dialogprosessen som fulgte Faith and Order-dokumentet, utgitt av Kirkenes verdensråd (KV) i Genève 1982, om «Dåp, nattverd og embete».

KM forstår som sin oppgave å gi svar på spørsmålene i innledningen til dokumentet. Det vil imidlertid også gis kommentarer til noen av de ulike kapitlene i dokumentet, så vel som generelle kommentarer. Videre finner KM det relevant å presentere hvordan prosessen har vært i behandlingen av dokumentet i Dnk.

Prosessen i Dnk

Norges Kristne Råd (NKR) og Mellomkirkelig råd (MKR) samarbeidet om å få teksten oversatt til norsk og utgitt. NKR vil sende sitt eget høringsvar til «Kirken». Da MKR mottok dokumentet, ba de sin teologiske nemnd om å gi sine kommentarer til dette. Da Teologisk nemnd (TN) anser dokumentet som en viktig tekst når det gjelder kirkeforståelse, og sett i lys av at Dnk selv opplever store forandringer i sin relasjon til den norske stat, anbefalte TN at dokumentet skulle sendes på en intern høring innen Dnk. Dokumentet har derfor blitt spredt til mange instanser, og alle bispedømmeråd, teologiske fakulteter og kirkerelaterte utdanningsinstitusjoner ble invitert til å gi sin respons på dokumentet. I tillegg til spørsmålene fra Faith and Order, ble det stilt et spørsmål om dokumentets relevans i forhold til arbeidet med ny kirkeordning.

Ni svar ble mottatt, fire fra kirkelige utdanningsinstitusjoner og fem fra bispedømmeråd. I tillegg til kommentarene fra TN har disse svarene lagt grunnlaget for dette utkastet til høringsvar fra Dnk.

Til spørsmålene:

1. I hvilken grad reflekterer denne teksten deres kirkeforståelse?

KM finner at dokumentet gir anledning til å opprettholde en evangelisk-luthersk forståelse av kirken i vår egen kontekst, da dokumentet understreker at kirken blir til av evangeliet (*creatura evangelii*). Basert på dette anser KM det for nødvendig at kirken har en ordnet tjeneste med forkynnelsen av evangeliet og forvaltningen av sakramentene. Dette kan gjøres på forskjellige måter, men KM støtter forutsetningen som er presentert i «Kirken», nemlig at tjenesten må utøves i samsvar med evangeliet. KM setter også pris på at dokumentet løfter fram at alle døpte er del av et hellig presteskap, og derfor er likeverdige i Guds øyne, selv om de er kalt av Gud til å utføre forskjellige slags tjenester. Men dokumentet kunne kanskje ha vært klarere på at kirken verken er, eller noen gang har vært, en helt perfekt størrelse, og at dette hører til selve kjernen ved det å være kirke, skapt av evangeliet.

Selv om teksten ikke gir en tradisjonell presentasjon av en luthersk forståelse av kirken, er den likevel forenlig med viktige synspunkter i luthersk kirkelære. KM kunne ha ønsket en ytterligere behandling av dåpen i forståelsen av kirken, selv om vi er klar over at dette har blitt behandlet grundigere i andre dokumenter. I det store og hele finner vi at teksten uttrykker en tilnærming til en luthersk forståelse av kirken. Blant de mange temaer som kunne trekkes fram når det gjelder denne tilnærmingen, er forståelsen av den lokale gudstjenestefeirende menigheten som en grunnleggende enhet i kirken, noe som på en god måte tilsvarende en luthersk forståelse av kirken, slik det er uttrykt i CA VII. Slik KM ser det, er forståelsen av den universelle kirke som et fellesskap av lokale kirker (avsn. 31) et godt utgangspunkt for en ekklesiologisk forståelse av kirker og økumeniske fellesskap. Måten «koinonia» og «kommunion» brukes i dokumentet, gir nyttig innsikt for å forstå selve kjernen i det å være kirke. At mangfold er inkludert i forståelsen av kommunion (fellesskap), er nyttig også for Dnks forståelse av seg selv som fellesskap.

Teksten synes å være en del av en generell trend innen ekklesiologiske diskusjoner i den senere tid. Mens bekjennelsestradisjoner har vært utgangspunktet i tidligere diskusjoner, legger denne teksten grunnlaget for et større, økumenisk perspektiv. Et viktig premiss for denne utviklingen er en fornyet bevissthet om eskatologi, der kirken er forstått, ikke som virkeliggjøringen av Guds rike, men som et tegn og forsmak på Riket. Til denne nye orienteringen hører en ny forståelse i lesningen av skriftstedene om kirken, som bidrar til å overskride tidligere konfesjonelle skillelinjer og åpne opp for tilnærming og differensiert konsensus i forståelsen av kirken. Kirkens misjonsforståelse, slik den er uttrykt i avsn. 14, er av særlig interesse for Dnk. Det å forstå misjon som del av selve kjernen i det å være kirke, har vært et viktig tema innen kirken de senere år. Dokumentet viser ikke bare til en misjonal kirkeforståelse, men gir innhold til en slik forståelse av kirken gjennom hele dokumentet.

2. I hvilken grad representerer denne teksten et grunnlag for vekst i enhet mellom kirkene?

Kristen enhet er et sentralt tema i Det nye testamentet, i den økumeniske bevegelse og også i vår kirke. Synlig enhet er et mål, men også en utfordring, globalt og lokalt. KM er derfor takknemlige for at Faith and Order-kommisjonen presenterer en konvergens-tekst som fokuserer på dette temaet, og vi anser «Kirken» som et nyttig redskap i det pågående teologiske og kirkelige arbeidet med å arbeide for synlig kirkelig enhet. Dokumentets hovedbidrag er å minne oss om at det viktigste for kirken er Den treenige Gud, og at kirkens fellesskap – koinonia – er en gave. Å forstå kirken som et misjonerende og diakonalt fellesskap gir en mulighet for kirkene til å fortsette å vokse sammen, og på samme tid beholde sin egenart. Forståelsen av hva kirken *er* og forståelsen av hva kirken *gjør*, har ofte blitt behandlet hver for seg. Det er derfor tilfredsstillende å registrere at disse to dimensjonene av forståelsen av kirken i større grad synes å ha blitt integrert, f.eks. som uttrykt i dokumentet i avsn. 58: «Tjeneste (diakonia) hører således med til selve Kirkens væren».

KM finner likevel grunn til å nevne at noe arbeid gjenstår. Det er viktig å merke seg at forskjellene mellom kirkene ikke bare kommer av ulike bekjennelsestradisjoner, men også har sin årsak i andre faktorer som kultur, kjønn, klasse, etnisitet, seksuell

orientering m.m. Ofte uttrykkes dette med gode intensjoner som at kirken «står opp mot» eller «står overfor» urettferdighet, utestengelse, kriser, sykdom og liknende.

Disse begrepene kan forstås som om kirken står overfor etiske utfordringer utenfra. Men egentlig finnes disse utfordringene midt i kirkefellesskapet, og kirken er derfor selv en del av denne virkeligheten. Derfor kommer denne utfordringen til kirkens enhet også innenfra.

«Kirken» presenterer en forståelse av hva det er å være kirke som er mer romslig enn mange bekjennelsestradisjoner gjør. Dette utruker hver enkelt kirke med nyttige ressurser for deres egen refleksjon om hva det betyr å være kirke, en prosess som kan lede til en økt forståelse av andre kirkers ekklesiologi, som igjen fører kirkene til en felles forståelse av hva kirkens overordnede visjon, identitet og oppgave er. Om teksten virkelig vil bidra til en større enhet, vil avhenge av hvilken prosess kirkene har i forbindelse med mottakelsen av dokumentet. Man kan håpe at «Kirken» vil bli mottatt på en tilsvarende måte som Faith and Order-dokumentet «Dåp, nattverd og embete», der responsene ble nyttige virkemidler i det videre arbeidet med synlig enhet.

Av andre positive temaer vil KM løfte fram pilegrimsmotivet som går igjen i hele dokumentet, særlig i avsn. III. Kirken må nødvendigvis være et fellesskap i bevegelse og gjenstand for forandringer. Ifølge denne forståelsen nærmer den seg Guds rike, selv om den ikke er den fullstendige virkeliggjørelsen av Riket. Pilegrimsmotivet kunne også ha blitt behandlet i avsn. IV når det gjelder evangeliets moralske utfordring. I møte med vanskelige etiske spørsmål er det viktig å merke seg at kirkenes respons på moralske utfordringer har forandret seg i løpet av historien. Dette er tilfellet enten utfordringene gjelder global urettferdighet, å ivareta skaperverket eller prinsipper for å tolke hvordan personlig eller kollektiv moral samsvarer med Kristi evangelium (avsn. 63-64). I denne sammenhengen er det viktig å holde fast på den doble forpliktelsen: både å vurdere de endrede premissene og forpliktelsen overfor kirkens apostoliske lære.

Slik KM forstår det, viser teksten at det er et potensiale for større enhet mellom kirkene når det gjelder de fleste ekklesiologiske spørsmål. Samtidig kommer det klart fram av dokumentet at et av de største problemene i dag, er spørsmålet om de kirkelige tjenestene, inkludert spørsmålene rundt vigslene. Det kan virke som om et grunnleggende krav for større enhet er en felles tjenestestruktur. «Kirken» fortsetter i så måte «Dåp, nattverd og embete»-dokumentets forslag om en tredelt embetsforståelse som en fremtidig modell for kirkene. Men så lenge kirkene som har et tredelt embete forstår de ulike tjenestene på forskjellige måter, og så lenge det er mange kirker som ikke opererer med et tredelt embete, tror vi det er viktig å ikke låse dialogen om tjenesteordning til et spørsmål om en tredelt modell (avsn. 45-47). Selv om man med dette ville oppnå en viss tilnærming mellom de historiske kirkene, ville det samtidig utelukke mange yngre kirker hvor en slik tjenesteforståelse ikke oppleves tjenlig. Fra et luthersk synspunkt er det også uvanlig å legge slik vekt på autoritet og lydighet når det gjelder tjenesteteologien (avsn. 48-51).

Dnk vigslene ansatte til fem ulike tjenester, som i vår kontekst har vært ansett som en tjenlig måte å organisere vigslene på. På bakgrunn av dette finner KM at dokumentet ikke tilstrekkelig diskuterer om et spesielt tjenestemønster virkelig er nødvendig for kirkens enhet. Fra et luthersk synspunkt er det viktig å insistere på at

det er visse *funksjoner* den kirkelige tjeneste trenger å ta hånd om, men formen de forskjellige tjenestene har, kan variere. Dette samsvarer med dokumentets observasjon: «Det foreligger ikke ett enkelt mønster for vigslet tjeneste i Det nye testamentet. Til tider har Ånden ledet Kirken til å tilpasse sine tjenesteformer til behovene i samtiden (jf. Apg 6,1-6)» (avsn. 46). Etter KMs mening burde dette problematisere antakelsen om at enighet om en viss tjenestemodell skulle være nødvendig for kirkens enhet.

En spesiell utfordring i diskusjonen om tjeneste, er spørsmålet om ordinasjon av kvinner. Dette nevnes så vidt i avsn. 45, men KM savner en grundigere behandling av dette. Dette temaet tas ofte ikke opp i økumeniske dokumenter, selv om spørsmålet er av stor viktighet for mange kirker. Diskusjoner om kvinner i vigslet tjeneste, adgang for kvinner til kirkelig lederskap og spørsmål rundt likestilling nevnes ikke i dokumentet. Kallet til å «forsvare menneskelig liv og verdighet» (avsn. 64) må også omfatte å forsvare kvinners verdighet og dermed gjelde spørsmål om likestilling.

KM finner det også problematisk at dokumentet behandler vigslede tjenester uten å tematisere at alle kristne er kalt til å tjene i kirken på forskjellige måter, og at Den hellige ånd utruker dem til dette. På denne måten går dokumentet et skritt tilbake i forhold til dokumentet «Dåp, nattverd og embete», som baserer diskusjonene sine på en teologi som kaller alle de troende til tjeneste. (Se avsnitt 5 i kapitlet om Embete i «Dåp, nattverd og embete»). Videre arbeid med lek tjeneste, så vel som lek deltakelse i kirkens lederskap, vil være velkomment.

3. Hvilke tilpasninger eller fornyelse av kirkens liv utfordrer denne teksten deres kirke til å arbeide for?

I en tid da Dnk møter store forandringer i sin relasjon til staten, med ulike reformer, og det arbeidet som pågår med ny kirkeordning, representerer «Kirken» på mange måter en potensiell ressurs. For det første utfordrer teksten Dnk til en ekklesiologisk refleksjon rundt de mange reformene og en ny kirkeordning. En utfordring som allerede er nevnt, gjelder kirkens vigslede tjeneste. Men «Kirken» representerer også en visjon for kirken, som både lokal og universell, som vil kunne være med på å gi en helhetlig retning for Dnks arbeid på disse områdene. «Kirken» understreker at de ulike sidene ved kirkens identitet og oppdrag er gjensidig avhengige. For eks.: «Kirkens misjon i verden er å forkynne det gode budskap om frelse i Jesus Kristus til alle mennesker i ord og handling» (Mark 16,15) (avsn. 59). Dette kan forstås som en drivkraft til å la en misjonalt tilnærming prege alt kirken gjør. «Misjonalt» er her forstått i en videre forstand ved at forkynnelsen av evangeliet og tjenesten for verden (diakonia) holdes sammen.

Det er imidlertid på dette punktet at enheten mellom hva kirken er og gjør, skulle vært uttrykt tydeligere. Når dokumentet sier: «Nettopp på grunn av deres tro kan ikke kristne fellesskap forholde seg passive i møte med naturkatastrofer som berører medmennesker, eller helsemessige trusler som hiv/aids-pandemien» (avsn. 64), eller at kirken må vise solidaritet med de fattige, utelater dette det faktum at kirken selv er offer for naturkatastrofer og aids, og at flesteparten av kristne i verden lever i fattigdom. Nettopp dette er fint formulert et annet sted i dokumentet: «På den andre siden består Kirken, som en historisk realitet, av mennesker som er underlagt verdens betingelser.» (avsn. 34). Dette er forhold som ofte betyr mye mer enn ulikheter i tro eller praksis.

Teksten inspirerer Dnk til å ta opp utfordringene på en rekke områder, slik som økt innsats for klimarettferdighet, fred og det å anerkjenne andre kirkers egenart. En spesiell utfordring som dokumentet minner oss om, er vår relasjon til andre religioner og trossamfunn. Teksten antyder en positiv og inviterende tilnærming til andre religioner og mennesker som ikke er medlem av kirken, noe vi verdsetter (avsn. 25 og 60). Man kunne kanskje ha brukt en enda klarere definisjon av respekt og dialog. Når det refereres til Abraham (avsn. 17,18), kan Abraham hovedsakelig bli forstått som stamfar til den kristne kirke, mens Abraham faktisk er et viktig symbol på fellesskap, f.eks. i dialogen mellom jøder, kristne og muslimer. I forhold til dialog i en fler-religiøs kontekst kunne etiske retningslinjer for misjon og evangelisering vært nevnt eksplisitt. Ellers er det en styrke at dokumentet inkluderer individuelle, personlige og kollektive synspunkter på ansvaret for sosial rettferdighet (avsn. 64).

Pilegrimsperspektivet i dokumentet utfordrer oss til å reflektere over kirken som noe midlertidig, som å være på vei mot et mål. For en etablert kirke er det nærliggende å tenke i statiske baner. «Kirken» hjelper oss til å tenke på kirken, og på oss, som det å alltid være på vei mot noe annerledes og større. Dette er viktig kunnskap både for den enkelte og for kirken som institusjon. Refleksjoner over kirken som *koinonia* og *kommunion* beveger Dnk inn i en større forståelse av kirken som et levende og variert fellesskap.

Midt i Dnks arbeid med en ny kirkeordning, gir Faith and Order-teksten oss en spesiell utfordring når det gjelder forståelsen av *koinonia* og *kommunion*. Teksten advarer mot å anse én spesiell kulturell forståelse av evangeliet som den eneste rette. Dette er en klar utfordring for Dnk i sin egen sammenheng som en historisk majoritetskirke, både når det gjelder kirkens forkynnelse og tjeneste i et samfunn som gjennomgår store endringer, og når det gjelder kirkens struktur.

4. *I hvilken utstrekning er deres kirke i stand til å etablere nærere forbindelser med andre kirker som kan slutte seg til beskrivelsen av kirken i dette dokumentet for sin egen del?*

Den norske kirke er involvert i og forpliktet på en rekke økumeniske relasjoner på ulike nivåer. Generelt sett burde det ikke være noe problem å danne nærmere fellesskap med kirker som kan anerkjenne dette dokumentets forståelse av kirken. Samtidig er beskrivelsen av kirken, slik den gis i teksten, for vid til å gi et tilfredsstillende grunnlag for fullt kirkelig fellesskap, f.eks. når det gjelder nattverdfellesskapet.

Også tjenesteforståelsen representerer en utfordring. Det kunne bli en større hindring hvis noen kirker anså en viss tjenestemodell som nødvendig for enhet. Dette kunne bli spesielt vanskelig dersom det ville bety å underlegge seg den formelle autoriteten til ett universelt embete som et tegn på enhet. Paradoksalt nok har det vært enhetens tjeneste som, i seg selv, har blitt en hindring for enhet. Men det er mulig å akseptere en slik tjeneste så lenge denne ikke krever universell autoritet over alle kirker alene (jf. avsn. 56).

5. *Hvilke sider av kirkens liv innbyr til mer drøfting, og hvilke råd kan deres kirke gi i det pågående arbeidet med kirkeforståelse i Faith and Order?*

Et åpenbart diskusjonstema for Dnk er lederskap og myndighet innenfor kirken. Dette er et tema som ikke bare er knyttet til spørsmålet om kirkelig tjeneste, men også til prosesser med å fatte avgjørelser samt deltakelse og demokrati i kirken både på lokalt, regionalt og globalt nivå. Faith and Order-dokumentet gir omfattende refleksjon rundt tjenester, og myndighet knyttet til tjenestene, innen kirken. Det er imidlertid sagt lite om spørsmål om demokrati og deltakelse, noe som for Dnk er et av hovedspørsmålene i en tid hvor kirkens relasjon til staten forandrer seg, og man skal finne fram til en ny kirkeordning.

En utfordring med økumeniske dokumenter er at de kan bli for generelle, og således oppnå støtte uten nødvendigvis å løse mange problemer. En grunn til at «Dåp, nattverd og embete»-dokumentet ble viktig, var at det diskuterte konkrete spørsmål rundt dåp og nattverd ganske inngående. Arbeidet med dåpsteologi har blitt tatt videre, f.eks. i Faith and Order-dokumentet «En dåp». Man kan se for seg tilsvarende prosesser i forhold til f.eks. nattverdsteologi, kirkelig tjeneste og spørsmål om myndighet og kompetanse innen kirken. Disse temaene ville imidlertid kreve et bredere utgangspunkt for diskusjon.

Det er grunn til å fortsette å spørre hva eller hvem som er den underforståtte eier av økumeniske dokumenter, og hvilken verdensforståelse disse dokumentene representerer og skaper. Som tidligere nevnt, vil KM anbefale videre arbeid med den innbyrdes sammenhengen mellom hva kirken *er* og hva den *gjør*. KM tror også det ville være nyttig å fokusere mer på at skillet mellom kirkene ikke er et konfesjonelt skille. Et område hvor skille mellom kirker – eller skille innen kirker – kan finnes, er knyttet til spørsmål om moralsk dømmekraft. Det nye studiedokumentet fra Faith and Order, «Moral Discernment in the Churches», kan være nyttig med hensyn til dette. Det er viktig at kirkene forsetter å skape trygge rom for diskusjoner om sensitive etiske og moralske problemstillinger.

I og med at kjønnsdiskriminering fortsatt er en stor utfordring innenfor og utenfor kirkene, og på alle nivåer, stiller KM spørsmål ved at dokumentet avsluttes med et særskilt bibelsk bilde på forholdet mellom Gud og kirken. Selv om den bibelteksten det vises til, er et vakkert bilde på Kristus og menigheten, trenger kirken å gjøre noe med den uløste utfordringen med kjønnsbasert diskriminering. KM ville derfor satt pris på et mer inkluderende valg av bibelhenvisning på dette stedet i dokumentet (avsn. 69).

Generelle kommentarer

Kapittel 4 gir konkrete og nyttige innspill til forståelsen av hva det vil si å være kirke i verden. I de interne høringssvarene fra kirkelige utdanningsinstitusjoner og bispedømmer har vi bl.a. mottatt spørsmålet om kirkens profetiske røst kunne ha blitt ytterligere forsterket, slik det er beskrevet i avsn. 64: «Kirken må hjelpe dem som ikke har makt i samfunnet, til å bli hørt. I enkelte tilfeller må de være stemme for de stemmeløse». Dette er en viktig uttalelse. Spørsmålet er om dette kunne ha blitt ytterligere forsterket ved å slå fast at det er en del av selve essensen ved å være kirke å styrke, utruste og gå sammen med «de stemmeløse». Dermed kunne «en kirke som kjemper for rettferdighet», ha blitt inkludert i de foregående kapitlene og sett på som en del av essensen ved det å være kirke.

Slik kapitlene nå står, virker kapittel 4 noe løsrevet fra resten av dokumentet. Hvis en ser på de tre første kapitlene, kan det virke som forståelsen av kirken vesen i

hovedsak handler om liturgier, sakramentsforvaltning, kirkelige tjenester og kirkeordning. Slik sett kan kirkens oppgave og tjeneste for verden, slik den er beskrevet i kapittel 4, bli forstått som et rent tillegg. Men Det nye testamentets budskap om frihet for de undertrykte og mat for de sultne, er knyttet til budskapet om frelse fra synd. Frelsen er en helhet, forstått både fysisk og spiritielt. Dette er en forståelse som ser ut til å reflekteres i hvordan den tidlige kirke organiserte seg som et fellesskap som delte alt det hadde (Apg 2,44ff.; 4,32). Denne forståelsen av å være kirke, «koinonia», må være en del av våre ekklesiologiske refleksjoner. KM skulle gjerne sett en sterkere sammenheng mellom kapittel 4 og de foregående kapitlene, og håper dette er en utfordring Faith and Order-kommisjonen kan ta med seg videre, med tydelige innspill fra kirker i det globale Sør.

Dokumentet reiser spørsmål om kirken er delaktig i synd, et synspunkt som krever videre refleksjon. Urettferdigheten som kirken, enten som institusjon eller gjennom individer, har utført mot mennesker gjennom historien, og som den fremdeles gjør i dag, må det gjøres noe med. Altfor mange mennesker har opplevd kirken som undertrykkende. Denne tosidigheten ved kirken må derfor ikke bagatelliseres.

Avsluttende merknader

Som det har blitt beskrevet i innledningen til dokumentet, ble «Kirken» distribuert vidt ut i Dnk. Mange forskjellige innspill kom fram i denne interne prosessen. Disse ble samlet inn og sammenfattet i dette felles høringsbrevet.

Noen av innspillene har liknet på innspillene fra andre institusjoner eller bispedømmer; andre har hatt mer spesielle synspunkter. Det har også blitt stilt spørsmål som det ikke synes å være enighet om. Flesteparten av disse innspillene har blitt inkludert i dokumentet, enten som konkrete svar på spørsmålene i Faith and Order-dokumentet, som generelle bemerkninger til dokumentet, eller som forslag til det videre arbeid i Faith and Order-kommisjonen.

KM ønsker å gjenta at man i alle høringssvarene i den interne prosessen i Norge gir mange positive tilbakemeldinger til dokumentet. En styrke ved dokumentet er at kommisjonen bringer inn kommentarer og spørsmål til alle kapitler og underkapitler. Dette gjør lesningen av dokumentet dynamisk, og en teologisk samtale kan utfolde seg og gjøre innholdet tilgjengelig for leseren. Dokumentet har derfor potensiale til å bidra til ekklesiologiske refleksjoner i vår kirke på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå.

I den svært spesielle historiske situasjonen Dnk befinner seg midt i nå, med den prosessen som pågår, med deling av stat og kirke samt et økende pluralistisk samfunn, kommer «Kirken» på et avgjørende tidspunkt. En viktig verdi ved dokumentet er beskrivelsen av mangfold som del av kirkens natur. Det er viktig å holde fast ved dette mangfoldet som en verdi i seg selv. Kirkelig enhet foregår med og gjennom mangfold, og derfor må det være rom for ulikheter blant kirkene. Hver enkelt kirke behøver derfor ikke først og fremst ha som mål å tilpasse seg visse økumeniske modeller man har blitt enige om. Da hver menighet er lokal, formet av den lokale samlingen omkring Ordet og sakramentene, er den lokale egenarten viktig. Med dette som utgangspunkt vil kirkens enhet bære med seg mangfold. Ut fra dette perspektivet tjener «Kirken» som en viktig inspirasjonskilde for Dnks egne refleksjoner om hvordan den forstår seg selv som kirke, både lokalt og som del av den ene kirke.

Med dyp respekt for alle refleksjoner, diskusjoner og arbeid som har vært del av prosessen med å lage «Kirken – mot en felles visjon», ønsker vi herved å uttrykke vår store taknemlighet til Faith and Order-kommisjonen på vegne av Dnk.

Med vennlig hilsen
Signaturer

Vedtatt av Kirkemøtet i Den norske kirke, (*sted, dato*)